



Бүгү чурттарның пролетарийлары, каттыжыңар!

ШЫН

СЭКП Тыва обкомунуң, Тыва АССР-ниң Дээди
Совединиң болгаш Министрлер Чөвүлелиниң органы

№ 177 (10162) 1976 чылдың июль 27, вторник

1925 чылда
үндүрүлгөсү

Өртөө
2 коп.

«МОЛНИЯ-1»

СЭТА-ның дыңнады

1976 чылдың июль 23-те Совет Эвилелиниң харылааның «Молния-1» деп ээчегил спутнигин салып үндүргөн. Харылааның ол спутнигин ыраак телефон-телеграф радиохарылаалары, а ол ышкак Ыраккы Соңгу чүкте, Сибирде, Ыраккы Чөөн чүкте болган Ортаагы Азияда «Орбита» харылаа черлеринде СССР-ниң Төп телевидениениң программалык дамчыдыгы таарыштыр тургускан.

Соңгу полшарыне спутниктик бедик элиптик орбитаа апогейге 39059 километрге, болгаш перигею полшарыне перигейге 499 километрге ден. Спутниктиң долганары-

ның үеи 11 шаа 41 минуттага дей, орбитаның ийленгээ 62,9 градуска ден.

Телевидениениң программалык дамчыдыгы болгаш хой каналдыг ыраккы радиодамчыдыгыга херек аппаратуралардан аңгыда, команда-хемчээк комплекстиң аппаратуралары, орбитаның утланышкынын эдерини, спутникте энергоснабдылганын системалары бар.

Аңгыда сан-мездерле бугаар алырга, спутникте тургускан аппаратуралар болур чогуура-биле ажылдап чоруур. «Молния-1» спутнигин дамчыштыр харылааның сеастарын телевидениениң программа бугаар чорудар.



АЖААЛДАНЫҢ КЫЗЫГААРЫ КАЛБАРГАН

Кара хөрүнүгү төп об-
дастарда, Украинаның төп
болган соңгу областтарын-
да, Муруну Уралда, По-
вольжскде дүжүттүң масса-
лук ажаалдамы калбарган.
Көзүнүн ажил-ишчилери
1976 чылдың дүжүт
ажаалдамыга канчаар бе-
леткенген. * Он омагы
чүдүлгөниң дугайында
СЭТА-ның корреспонденти-
ниң ССРЭ-ниң Көз
ажыл-агый министрство-
нуң тараа културалары-
ның болгаш чер ажил-
агыйның нинти айтыр-
ларының талазы-биле кол
ергелениниң начальниги
А. С. Новолоцкий мында
деди:

— СЭКП ТК-ның болгаш
ССРЭ-ниң Министрлер Чө-
вүлелиниң 1976 чылдың
дүжүт ажаалдамы чедиш-
кениң өрттиреринче уг-
лангап доктаалыга хары
кылдыр көзө ажил-агый-
ның ажил-ишчилери дү-
жүт ажаалдамы дүрүн чо-
руур. * Техниканы он эки
ажылдамы талазы-биле мас-
салыг чарышты калбар-
ган. Украинда, Молда-
вияда, Соңгу Кавказта
комплекстиң ажаалда-тран-
спорт отрядтары тургу-
тунган. Комбайнарда ний
эзелде ажилдамы-биле
ий-ийи комбайнерлер бы-
жылгатынган. Агрегаттар
ны ажаалдамы баргыла-
ры дүжүт үелерде техни-
каның профилектиктиң ы-
налдамын организастаан.
Чүк автотранспорти, ав-
томобилдер дүжүт со-
ортулгенине дүн-чок чо-
руп турары чурумчуан.

Чуртун Европа көзөңте
укуктелбеген чаетар, чакы
болган чалың баштайгы
чартындагы соок эдөн
дүвүрөөниң болдурун.
Мичанга тарааның быжа-
ры ол дөңсөөлөрдө оза-
лап турар. Кара хөрүнүгү
төп областтарын, По-
вольжскни, Соңгу Кавказ-
тын, Украинаның чамдык
ажыл-агыйларында тараа
културалары чыгыр шап-
тырган. Чазе дүжүт ажаа-
лдамыга ам-лаа шаптыкча
турар. Мичанга механиза-
торларга техниканы ый-
бээр таарыштырык бо-ла
таарышты, чазе чок үенин
шак бурууун аң-не долу
ажылдары төгөттинип ту-
рар.

Агаар-бойдустан мыңг
таарымча чок байлалары-
дан, дүжүт ажаалдамын
хуузалары соңгаарлап ту-
рарындан көзүнүн ажил-
ишчилеринин мурунда
чаа соругалар тургусту-
ган: ажил-херекти та-
арыштыр тургускан, куку
таргалы чогуру үезинде,
ожаалдамын чок артти-
ри, Келир чымын дүжүт
дөң сатын салышкын
аңгы дүжүт ажаалдамы дег
чугула кичинедейн хаара
тулар ыңгайлар. Компле-
сти отрядтары тургузуп,
тарааны бастыгарынын
соон тарый саванын мо-
дерн үндүр сөөртүп, онч
сараптааш, аңгышты та-
рылгаа белеткен ап турар
ажыл-агыйлар чогум-на
шын кылдып туралар.

Тараа башпаан черлерде
оларнын хайгаарал-ажаа-
лды уламчылап турар. Бок
үнүштер-биле, көзө
ажыл-агый културалары-
нын хоралалары-биле
демисел чогуч үезинде чо-
ру турар. Гербиштерин
чуртта 40 миллион гектар
таралга шөлүнде чаштыр-
ган.

Дүжүт ажаалдамыга
шак буруу үнелг. Орта
тарааынын бөлүгү ажил-
херек чаштырган турар
ужурут.

(Төңүзү 3-нү арында).

БЕШ ЧЫЛДЫҢ ШАЛЫПЧЫ ЭГЕЛЭЭШКИНИ

1976 чылдың бирги чартында ССРЭ-ниң улус ажил-агыйын хөгжүдериңиң
Күрүнө планының күүселдезиниң түңнелдериниң дугайында

1976 чылдың бирги чар-
тында ССРЭ-ниң улус ажил-
агыйын хөгжүдериңиң Кү-
рүнө планының күүселдезиниң
түңнелдерин үндүргөн. ССРЭ-
ниң Төп статистика эргеле-
ниң дыңдамында айтылгын
бугаар алырга, Совет Эвиле-
линиң ажилы чоттары ССРЭ-
ниң XXV съездиниң шийт-
пирлерин амыдырага боттап-
дырышкан, бугурагениң
ажылы болган ажаалдын
нынары бедир дээш, 1976
чылдың улус ажил-агый пла-
нын чедишкениң күүседи
дөш социалисттиң чарышты
калбартып тургай, бедик түң-
нелерин чедиш алган. Чурт-
туң экономикаының улам
ийай өсүлгенин бо эртен
чартык чылда хандырган
бедир чоңун амыдырагынын
материалдык болган култур-
лук дөңсөөниң бедикшиңи
уламчылаан.

Улетпур продукцияны сай-
гарар, улетпурге куш-ажыл-
дын бугурагениң бедир,
улетпур кылгаларының эң чу-
гула хевирлерин бугура-
таалы-биле чартык чыл планы
ажыр күүсеттинген. Планада
көрдүнгөндө 4 миллион
рубльдин продукцияны амыр
сайгарган.

Улетпур бугурагениң
немей өсүлгенин эртен чылдың
бирги чартында тургана-биле
деңизге бо чылдың баш-
тайгы чартында 5 хуу улагат-
кан, мынаарга чыл планы 4,3
хуу.

Бугурагениң чепсек-хе-
ресектерин («А» бөлүктүң
продукциясы) бугурагени 6 хуу
улагаткан. Техниктиң депши-
лени улук хемчээге колдатыр
хандырап ужуруг бугурагени
адирлары бедик темпиги
сайырап келген. Машина ту-
дунуң болгаш металл болжаа-
сырадып кыларының продук-
циясы 10 хуу, электротехни-
канын, химия болгаш нефть
үлөтүрүгүн продукциясы 7
хуу өскөн.

Куш-ажылдың бугурагени
лүү 3,5 хуу бедик, бугура-
гени хемчээлинең немей өсүл-
генин дөрттүн барык үш ке-
ли куш-ажылдың бугурагени
лүү бедиктеңиниң күүсели-
биле чедиш алган. Орута
кириш алырынын болгаш
улетпур продукциянын бот-
туенин чигиндириниң план-
нары күүсеттинген.

Продукция сайгарар тала-
зы-биле баштайгы чартык
чылдың планын нинти-эвилел
болгаш эвилел-республикалар-
ның улетпур министрстволары
болгаш бугу эвилелдерин
республикалар ажыр күүсет-
кенер.

Продукцияны эң чугула
хевирлерин бугурагени байлаан
ССРЭ-ниң Төп статистика эр-
гелединиң дыңдамында то-
даргайлап айткан. Оларнын

чамдыгынын түңнелдери
мында: 1976 чылдың бирги
чартында 553 миллиард ки-
ловатт-шак электрэнергияны
ажылдып үндүргөн, 255 мил-
лион тонна нефтини (газ кон-
денсатты кады санаарга), 158
миллиард кубометр газы, 356
миллион тонна хөмүр-дашты,
52,7 миллион тонна шойну,
72,7 миллион тонна каңын,
59,8 миллион тонна прокат-
ты, оон ишинде 51,1 миллион
тонна белен прокаты, 8,4
миллион тонна кан хоолалары-
ны, 117 миллион тонна демир
рудазын, 45,6 миллион тонна
(чангыстын чижек хемчээли-
биле санаарга) чемичидилге-
ни, 238 муң тонна үнүш кам-
галаларын (чангыстын чижек
хемчээли-биле санаарга) хи-
миктиң чүдүдери, 1,5 мил-
лион тонна синтетиктиң чуку
болгаш пластиктиң массаны,
502 муң тонна химиктиң во-
локону болгаш хендир ай-
маан, 27,1 миллион кезек ав-
томашына дугайлары, 111
муң санын (718 миллион
рубль өртөктү) демир кезер
станоктары, оон ишинде
саналга-программалык башка-
рылга-биле демир кезерлер 43
муң станоктары бүдүргөн.

Баштайгы чартык чылда
25,2 муң кезек (198 миллион
рубль өртөктү) дарганаала-
пресс машиналарын, 1,8 мил-

лиард рубль өртөктү прибор-
лары, автоматизация херек-
селерин болгаш оларнын ар-
тык кезектерин, 1 миллиард
рубльдин саналга техниказы-
нын херекселерин болгаш
оларнын артык кезектерин,
158 миллион тонна металлур-
гия дериглерин, 607 кезек хө-
мүр-даш арытгар комбайн-
нарын, 282 кезек чер-адаан
өрүмчөл үтээр комбайннарын,
307 миллион рубльдин химия
дериглерин болгаш оларнын
артык кезектерин, 1004 муң
кезек автомобилдерин, оон
ишинде 355 муң чүкө маши-
наларын, 615 муң чик маши-
наларын, 280 муң трактор-
ларын, 1895 миллион рубль-
дин көзө ажил-агый машина-
ларын, оон ишинде 789 мил-
лион рубль өртөктү мал ажи-
лыга болгаш мал чемин бу-
дурп белеткериңге ажы-
даар машиналарын, 50,1 муң
кезек тараа ажаан амыр ко-
мбайннарын, 5,7 муң кезек ку-
куруу ажаар комбайннарын,
4,9 муң кезек картофель ажаар
комбайннарын, 7,4 муң кезек
свекла ажаар комбайннарын,
20,4 муң кезек экскаватор-
ларын, 23,9 муң кезек буль-
дозерлерин, 165 миллион
кубометр (кохостарынын бе-
леткериңге ажилы санаарга)
турут чыккан, 3,6 миллион
тонна целлюлозаны, 2,7 мил-

лион тонна саазынын, 61,8
миллион тонна цементин бу-
дурган.

Бо чылдың баштайгы чар-
тында 5159 миллион дөр-
белчин метр хөмөр-саазын псе-
таавы аймаан, оон ишинде
3409 миллион дөрбелчин метр
хөмөр-саазын псе аймаан,
383 миллион дөрбел-
чин метр дүктөн кылган псе-
ту, 410 миллион дөрбелчин
метр хендирлен кылган псе-
ту, 792 миллион дөрбелчин метр
торгу песту, 9,8 миллиард
рубльдин даарылга кылгы-
ларын, 370 миллион эжеш
хөм илгирин, 3,6 миллион
тонна (улетпур аргазы-биле
болжаардык кылган) ээти,
1,4 миллион тонна колбаса
кылгаларын, 579 муң тонна
мал саржаан, 1,3 миллион
тонна үнүш үзүн, 1,8 мил-
лион тонна кондитер кылгы-
ларын, 28,5 миллион кезек
шаатарын, 515 миллион кезек
кылагар шил болгаш чайыр-
лаан саваларын, 146 мил-
лион рубльдин (шилден бол-
гаш хрустальдан кылган) са-
ва аймаан, 4,2 миллион кезек
радиопремиктерин болгаш
радиоларын, 3,6 миллион
кезек телевизорларын, 2,9
миллион кезек соодукчуларын,
524 муң кезек мотоциклдерин
болгаш мотороллердерин, 2,1

миллиард рубльдин өртөк-
сел аймаан будурп үндүргөн.
Өнүг болгаш ховар металл-
дарын, нефть химиязынын,
болжаардык кылган неф-
тинин продуктуларын болгаш
продукцияны өске-даа хевир-
лерин бугурагени көзүдөн.

Оон-биле чересалтыр бо
чылдың баштайгы чартында
минералдык чемичидилге-
лери, күгүр кислотазын, дарга-
налга-пресс машиналарын,
чүк сөөртүр вагонынын,
турут шажын, цементин,
саазының чамдык хевирле-
рин, псе-таавынын, даштык
трикотаж хевирин болгаш
өске-даа кылгаларын бугура-
генин ССРЭ-ниң Төп статистика
эргелединиң дыңдамында
демдеген. Чамдык бугурагени
катышкышкыны болгаш
бугурагени черлери про-
дукцияны сайгарар, куш-
ажылдың бугурагенин
бедир, чымылдан чедиш
алыр талазы-биле план-
ны даалганын чедиш күү-
сеткен: чамдык таварылаа
продукция бугурагенин ас-
портмент болгаш шинар та-
лазы-биле даалгазын күүсе-
рин хандырган.

Эртем-шынчыла, телевиел,
конструктор организациялар
болгаш катышкышкынар ба-
за бугурагени эртем-техник-

РЕСПУБЛИКАНЫҢ КҮШ-АЖЫЛЧЫ ХҮННЕРИ

МУРНАКЧЫ БРИГАДА

1976 чылдың уткуштур
панын адыр талазы-биле
Степан Борбак-оолдун му-
ракчы бригадасы «Кызыл ту-
дуг» эргеледин туудугу бри-
гадаарында эргеледириниң
бүрөөк болган. Планада көр-
дүнгөндө 25 муң рубльдин
туудуг-монтаж амыдарын не-
мей алырын олар хуулеткен.
Ажыл-ишчи бо коллектив су-
ралгы туудугу, Социалист
Күш-ажылдык Мадыары Н.
Забиянның методу-биле ажи-
дап, туудуг-монтаж амыда-
рының шынары бугурагени
чедиш ап турар. Ынчангап оон
улетпур бажыңын ту-
дун айткан хуузалар 15
хонук эрте хуузалар дөш
кымак акылдан турар.

Бригада кезиңиңиң
мергенчилик өскөндөн,
ажыл шыгы чок ажил-а-
жылдан олар социалисттиң ху-
узаларын ажыр күүседи,
туудуг-монтаж амыдарының
бирги чартык чылда планын
105, күш-ажылдың бугура-
чулун 100 хуу күүсеткен.
Ынчангап дагылар С. Та-
раачы, А. Баранки, канча-
кы Ю. Чашулин, хоодучу
Т. Шетинина олар чарышты
муруну одуруун эдөөнөр.
С. Борбак-оолдун брига-
дамыга «Кызыл туудуг» эр-
геледини Хүндүлө бажың
тышкан.

С. КРАСНОПЕРОВ,
«Тыва туудуг» тресте пар-
ком секретары.

Бирги черни ээлээннерде



Республиканың улетпур
чарыштын аразына со-
циалисттиң чарыштың чар-
тык чыл түнеленин бугура-
чулун 100 хуу күүсеткен.
Ынчангап дагылар С. Та-
раачы, А. Баранки, канча-
кы Ю. Чашулин, хоодучу
Т. Шетинина олар чарышты
муруну одуруун эдөөнөр.
С. Борбак-оолдун брига-
дамыга «Кызыл туудуг» эр-
геледини Хүндүлө бажың
тышкан.

чедишкениңе сорук
кирген. Ол коллектив чар-
тык чылдың планын 106,4
хуу болгаш сайгыла
даалганын 109,3 хуу күү-
сеткен.

Каа-Хем хөмүр-даш раз-
решиниң Чадаана участка
база-ла эки түнелдерин
чедиш алган. Ында мурак-
чыларын саны улам кө-
вүдөн турар. Социалист
чарыштын муруну оду-
рунда коммунизм Е. Фро-
ленковка баштапкан аска-
ватор экинчи чоруп ту-
рар. Экинч планын даал-

ганы ургучу ажыр күүсе-
дин, 120 хуудан күдүл-
данын турар. Е. Фроленко-
вун дуузалачыны В. Куу-
лоричи адим база-ла Хүн-
дүлө самбырамында кир-
ген. Экинч айда 4 муң
тонна чукут чүдүрүп ту-
рап, 5 муң тонна чедирип
турар.

ЧУРУКТА: (солага та-
лазында оң талазында)
муракчы чалаачы А. Сото-
сов, машинист А. Фроле-
нков болган оон дуузалачы
В. Куулар.
А. ЗАПЦЕВИЧ фотоу.

МАЛГА БЫЖЫГ ЧЕМ-СУУРНУ ТУРГУЗАР КӨРГҮЗҮГЛЕРИ ЭКИ

Танды районда С. К. Тока
аттыг сохостуң ажил-ишчи-
лери бо чылдың витаминниң
сиген даалганын белеткериң
талазы-биле багай эвес көрү-
гүдериңиң чедиш алганар. Ын-
да АВМ-0,4 деп агрегат чазе-
боранниң-даа хүнде амыр-со-
саа чокка ажаалдап, хүнде
панын чедишкениң күүсе-
ди турар. Ол бо хүннерге че-
дир 130 тонна витаминниң
чемичидилгени белеткен,
нинти план 500 тонна ажы.

Меке-биле бисти чогуур
ой-шанга хандырап бола,
сезонда күүседи ужуруг
панынны ажыр күүседи
болурунун аргазы бар—деп
ук агрегаттын ажилдачыла-
ры Николай Навленко биле
Евдимиер Финер олар уаг

бүзүрел-биле чугаалап турар-
лар.

Малдык чаш төлүн менди
ажаап алыры болгаш оларын
күштүгү эки деңгилеги кыл-
дыр, доктурларына витамин-
ниң сиген даалганын роль
кончуг уаг дээрин сохос
директору Б. Н. Горачев де-
мдеди. Ол ажилда боттары-
нын кызымаккай чөруү көр-
гүзүп турар муракчы ажил-
чылар хей. Ынчангап
Тамиса Трочкова, Елокия
Кирис болгаш өскелер-даа
хамаарыр.

Ук сохостуң ажил-ишчи-
лери сиген кезилдеге база
эки белеткенген. Кизи бу-
руун кымыр ужуруг ажилы,
күүседи норманы баш бурун-
гар хуураштыган. Ол чугула
кампанияга хаара тугунар

ажылчың бүрүз ону меледеп
билип, болуун аргаларын са-
нап көргөш, бедиктен соци-
алисттиң хуузаларын ап турар.

СЭКП ТК-ның Чингине
секретары эш А. И. Брежнев
кедэ механизаторлар чага
бижээш, агаар-бойдустан кан-
дыг-даа халаанын мурунга
тура дүшөйи боттарынын бү-
гүлө күш-ажылын көдө
ажыл-агыйын култураларын
ажаап алырыңе, угландыра-
рып бижээш болгай. Бистин
сохостуң тарааыларын база
аларын сөгөдөн сөгүңе ка-
тыжып, боттарынын бүгүлө
кужун бо чылдың дүжүзүн
ажаап алырыңе, мал чемин
белеткериңе угландыра—
деп сохос директор чугаала-
ды.

(Бистин көрр.).

СИГЕНЧИЛЕРДЕ АЖЫЛ ХАЙНЫККАН

«Чыраа-Бажы» сохостуң
сигенчилери бо хүннерге че-
дир 585 гектар ситенин өскөн,
оон 370 гектарын болгон бол-
ган 235 тонна ситенин са-
рааткан. Бо үениң дүргүзү-
да трактор-биле сиген кезер

алды машина, хол кадыры-
биле сиген кезер 60 ижи
ажылдан турган.

Чыраа-Бажынын тайгазын
алды сөөк ажаалдап турар.
Ында ажилдачылар 19,5
тонна ситенин догаш белет-
кен алган. А суурун чоңу

болгаш ылоачылар 79 тонна
будуш-бүрүрү белеткен. Ын-
чангап мал чеминиң белетке-
ди шунту 200 хире кизи
киржип турар. Ажил-иш хай-
нышкыны.

С. ШАГЖЫ.

АК-ДОВУРАКТАН МЕДЭЭЛЕР

Бодуң рудадан даг-дугу
арытгар пектин, эсептерин,
лид, уластотарынын, брита-
данын аразында соци-
алисттиң чарын улам калбарган.
Пектин ажилчылары, илзе-
пер-техник ажилдачыла-
ры ону беш чылдың бирги
чартында алган социалист
хуузаларын ажыр күүседи,
чаа пектин телевиденин күчү-
үн дүргөн шийгээдин адыр
дөш уаг күжөңишкениң
ажылдан туралар.

Мырында чоңта чаа бодуң
рудадан даг-дугу арытгар
пектин уаг мастер М. Суну-
оолга уагтын эдөөнүн
коллектив 10 ажил топпа даг-
дугу арытгарынын дугайы-
нда медээ тарай берген. Пек-
тин ажил-ишчилериниң өөрү
жиг байыр чедирген.

Июль 10-да И. Охон-
хурдунан № 4 ээчегини кол-
лектив дүңгөн ээчегин ажи-

даан эдөө ажилдарынын у-
лазы чедиш адыр ужуруг
тургалы социалисттиң чары-
штың пектелинде айткан
ээчегинде 18200 килограмм даг-
дугу бугураган. А. В. Давидов
уагтын № 5 ээчеге ол-ла 12
шакча чедир 19325 кило-
грамм даг-дугу арыткан.
Күш-ажылы чедишкениң
дөш № 4 ээчегин 1500 рубль-
биле, № 5 ээчегини кол-
лектив 1000 рубль-биле ший-
гээди.

Ак-Довурактан автотран-
спорт бугурагениң кол-
лектив ону беш чылге кирип
турган 1976 чылдың бугура-
гени планын хуузал бөтпөдө кү-
седи, апаа илзе 4000 ажил
тона улус ажил-агыйын
чугуру сөөртүр, даалдаан
ажыр 3 миллион тонна-кило-
метр эртер деп социалист
хуузалга алган.

Бодуң рудадан чалаачылар
бигилдери алган. Чалаачылар
баныш пуштуу хуузал соци-
алисттиң хуузаларын алы-
ны хей чүк сөөртүрүңиң
ийи чыл планын Уаг О-
таарыңың 60 чыл оюнта чедер
күүседи хуулеткен. «Беш
чылды дөрт чартык чылда»
деп кыгыры автотранспорт-
чуларын дөңсөөнүн алган.

АТБ-ниң партия, профес-
сел организациялары соци-
алисттиң чарышты бугура-
малы, дайыңы болура дөш
хой ажилдарын кылган. Бри-
гаданың ажил түнелени ай,
квартал санында хаа соау-
нарга, көргүзүт самбыра-
лыга, муракчыларын аттар-
ын Хүндүлө самбырамында
кирип турар.

Эн эки ажилды чалаачы-
лардан Давидов Ашкан,

Николай Крайняков, Хасан
Тунгаев, Сергей Суханов, Ал-
дан-оол Ооржак, Павел Рос-
товцев, Валерий Баннаев,
Виктор Сарыгаев болган ош-
келер-даа ийги чартык чыл-
дын үлүүдө ажилдан турар
болган чылдың эгезинде ал-
ган хуузалдарын күүсе-
ринче чоккудулаан.

Нинти күш-ажылы көдү-
лүшкүлүң түнелдерин—бир

— Экономиканың бугу адырларын эргелен башкары, министерство болгаш бузурале бузуруну аяктык болгаш шынарды чорутку шийтирилди-биле бедилери дээш ажылалары	нын каттыжымшыккыны. Улут-Хемнин иям-улетурун ажалга-айгырды. «Тыва калык тулгуз» трестин Шуву-маста, Туранда иям-бетазар, пунктуларында продукцияны шынарды	бирги сарттуу хом илалга аймаан бузурин 99 хуу, кылды индиктерин—87 хуу болган. Бө бузураларын ин продукцияны шынарды бирги категориязы-биле демделеткин.	нын 50 ажык хуузу стандартка хушуп болган. Кызылдай тулгу келектери белетазар комбинатын демор-бетон кылгалар пегинин бузурин проу-дациянын чутга 20 хуузу	гаш технологиянын докта-мал кайгазарар, шынарды 3 категориянын тыпыла рынга кижирди. «Тыва калык тулгуз» трестин бузураларында, оттулар тулгу улетунуун	нар коргузуткери куду неде. А эл-чөм улету-рини ардегилени ар-дугулдерине. Тусту Икерегин балык куду-да, тулгуз материя-лы улетув каттыж
--	--	---	--	---	--

гайи технологизмизы доктээ-
нал хайгаараар, шынарын
3 катаргодогизы тыппы-
рынта киржир.

«Тыва» кезге тудуге
трестин бууругелеринде,
оттулар чуул улетуубунун

нар көргүзүлгери кузу
нелде. А эл-чөм уле-
рувун өргөлдөмдиги
ругелеринде, Усту
Енисейини балык зыво-
да, тудуг материя
ны улетчүр каттыгы

эргеледиге «Сельхозтехника» каттыжыныгымында бо ажылар кылдынганын турарындан олар Күрстан-дартаар-биле, техниктер чүүлдер-биле, технологтуу торуулавын карталары-биле хайырланишаа.

Кышпада, «Тыва кода-дуг» тресте продукциянынчырын хынаар лабо-риялар ажыдаганын тапкыр, азы кошкак а-лап турун. «Сельхозте-хникин» септелге ма-сыяларында шимте-

«Тыма көзө түзү» тресттин бүдүрүлгөндөгү. Кызылдын түзүгү кезектери компаниянын, аш-чөм үлөтүрүүнү, ишт ашыл-агынын өзгөчөлүктөрүнө, түзүгү материалдары үлөтүр каттыгышыкынын, «Тыма күз түзү» трестте продукцияны аттестациянын, 3 категориянын тыпсырын ашыл чорутууна. Бүгүнкү республиканын ишт продукциянын түзүгү 22 түзүгү аттестациянын, лерин, кезектери, гаттарын чорутуу мен-лерин арттырбай түзүгү оларын кылган тал-зымы шыныра багыл.

Продукциянын шыныра жижилер талзы-чүртүү мураккатын, рүлөдөрүнүн арка-дүр-газын ашылгаар талзы-а жижиле шыктыкы-рым үч негел кел-Стандартизация болган трология талзы-биле бө-бөдүлөрүнүн Бүгү-

Шыларың беделің тала-
мы-біле ақылдарың қор-
дауға бұлуруғеңдерің кем-
тосқандыңды қерің-терек-
селдерің-біле бүтүң халың-
р, мемелелерің өсттін-
р болған лабораторлүт
аналитерің ылдыры түтү-
ла, Республикаға амты үе-
те стандарттарын негет
туары мемелелер түгел
54 хуу болмыған шы-
ныстүтуға күрст
жамыштыр уау-
ажалжасаларың өст-
гезін бала организм-
түтүла ыңтырыларын
рәзің апарған.

Ю. МИТЮКО
стандартлүт болған
чээр тескін, тала-
мында күрхалғаарал
бораториязының пат-
ныңы.

дзенин—
ерде

ҮЛЕТПҮР
КӨДЭЭГ

«Мостельман» үзэв
конвейерид чыл эгээ
бээр планда ажыр муу

материалын шийтгир Кызыл тузун, бирги чергенин шынылан тымбысын. Чаргыч чыдаа саван саалар пазанын 100,7 хуу куусеткен. Пазилан, аршыкы 9,2 муң рубльдин баарынын савган. Никити бараан саарылгазынын ахуулу 1975 чылдын алды айлара-бизе деинээрге 4,9 хуу өскөн.

Амгы үеде «УТКА 25 чылды» союзузун ашчылык кооперациязы тедип алган темни-лиг кудулатпай, чоң муң-пунга бараан болур хууза-а

жана ийкек аргалуулар-биде күөсүндөйүн чаа-чаа аргалаар ажыгавышпаа, ажыдап туур.

Бөлөз ажыда-ишчилерин чайгы сител бетелкенинч болгаш күсүү тараа ажаал адырнын сезонкуу үөніне бирги чергенин эң чугууа бааранарын үзүктөл чокка хандар дээш ажычымн кооперацияла күжүн утандыдыр.

гүскамы, оларнын төдөлү күчүлөрүн шингээдип ажа дүзалаа. Сөөгү үдө а түн ичтерини, он-он автар болгаш механизаста гая шүшүтүрүлө түгүм ажыдап эгээлө. Ола бүдүртүчүзүү пазини о далардан ам беизн ажа ген.

Бүтүзүлгенин оруула болгаш ажыдап шынари илери дээш. Бүтүзүлө аймакка, чарыкчыга

Коллективист мурнакы салдымган сорушчулар, социалист хулаагелер онг беш чылдын бирги чылынын ийги чартымыа чедишкенини күүсеттинер даарам чүгээжок.

Н. САТ.

(СЭТА-но
корреспондентизм)

Мурнакы коллектив

Халбақтарын түрм. Опп. Чобрту мергежип, таа нмкк апарал кнжн нел.



ЗАПОРОЖЬЕ ОБЛАСТЬ. Кудыктар өстүрөчү «Запорожский совхозтук комбайнер Владимир Мансимонович Воронин чурдукту суугагыч чар аймакчаларынын СЭКП ТИ-нын Чигинге кретары эш Леонид Ильич Брежневкес чурдуктан чагазын авторларынын бирээси. Ба чылдың июньда парлаттыгын чагада мынча деп бижжиз: «Джүттүтүк салым-чагу дээш харысылаганы билип, ба чагазын авторлары бистер боттар мыстың коллетиетерин-биле кады кулавырларымыс байга аргаларымысты өөренип көргөш, онгу беш чылдың ба тазы чылдыңда куженишининниг хүлээлгелерни алып да шиптирледилис». В. Воронин болгаш оң эштери тараа кези дэзин кыска хуусаа иштинде чидириг чокка чорудар, 600 ге тар черден тарааны ажаап алып, 1800 тоннадан ээиш э урезинин бастырып алып деп шиптирлээнер.

ЧУРУКТА: комбайнер, Социалисттик Куш-аималдың Маалы Б. Воронин. (СЭТА-нын фотохрониказы)

2-ги арын ● 1976 ч. июль 2

ИША ● 3-кү арын ● 1976 ч. июль 27

ЧЕЧЕКТЕЛИП ТУРАР ЛИТЕРАТУРА

Бистиң интервьюс

Тыва АССР-ниң Министрлер Чөвүлелиниң телевидение болгаш радиодамчылыгга комитетиниң чалаанын ёзугаар Хакасский суралгы чөгээлчиз, ан амыс шүлүк чыныдыларын, Лермонтов аттыг ши театрының репертуарында доктаамал кирген сес шилериниң автору, ССРЗ-ниң чөгээлчизлериниң бо чылын болган VI съездинин делегаты, Хакас автономнуг областың чөгээлчизлер организациязының баштаар чериниң даргасы Михаил Еремеевич Нильчичанов. Мызылга аалдап чараан. Бистиң корреспондентивис М. Е. Нильчичанов-биле умурлашкан, дараазында айтырылгала харыыларын дилээн.

КОРРЕСПОНДЕНТ: Михаил Еремеевич, хакас чечен чөгээлчиз амыс байдалын «Шын» номчуучуларыга допчул таныштырып көрүмүз?

М. Нильчичанов: Мей мырды чокта хакас ССР-ниң чөгээлчизлериниң VI съездине делегат болуп чораш келдим. Ук съезд совет литератураның чөгээлчизлериниң ханы анализини берип тунуштарын үндүрүп, четен сөстүк мастерлериниң мурнунда турар турар суралгаларны тударгаан. Совет литератураны чөгээлчиз чеди өңү дег өңбазын, кайгамчык чечектерден кастай, шимең уруг бүк-чечекс болган чок-ла дегенер кижин мен. Болд-даа көрүңер — ол бүкүттү тыва, хакас, бурят, якут, алтай литератураларының каттаптангыс кыска кайгамчык чараш чечектери база кастай, аян кирип турар-дыр.

Хакас литература акы-дуңма литературалар-биле бир дөңгөш шир өрүк-биле таарым-талып, үр-түннелдеп хөгжүп, четин чөгээлчиз мурнунга партиянын салган сорулгаларын чедишкенини күөсөдүп турар деп чүңү-дла мурнунда демделгээр чүгүл.

Бо харынын улам-на билингир, тодарай болулар төлөдө чамдык фактыларга доктап көрөй: чүгүл сөөлү чылдада амыс драматург, журналист Валентина Жукова «Чедир ыралтынмаан шилер», «Сыан мыйызы» деп шылерин бижээн. Оларны көрүңүр сонуургал-биле хүлээп алган. Моон мурнунда калдык чораш Николай Токпесков ичсе калдыкларының болгаш хойжуларын амыдыралынын, ажил-жииниң дугайында ийи тоожу-биле номчуучуларын өөртен. Ол амыс ажил-агыл черинде ажилдап турар болган ук бүдүрүткенин кайгамчык килдериниң дугайында чаа тоожу бижип турар.

Литература институтунда бот-өөредилге-биле өөренип турар Валерий Майнашев элээн солун утка-шынарлыг

аттыг солун номун номчааннар хей боор. Мен ол хевирлиг уруг преза чөгээлчиз бижирин алаан алган мен. Ол планым амыдыралга боттандырар күзүл чүрөккө ооктургал бербейн турар. ийи билекти сымыртып каапкан ажилдап киреринге белен мен.

НОРР: Тыва болган хакас литератураларының харылазынга хамаарыштыр чүмү чугаалап болур силер?

М. Нильчичанов: Тыва болган хакас чечен чөгээлчиз канчаар-даа аажок чок, дазылы тудуш, өзүмнөр ап турар чулуу чамгыс. Саян тадынын ийи талазында хөгжүп турар бо ийи литератураларын харылазынын чыл келген турум бижигип өзүп турары өөрүчүгү. Тыва литератураның болган уран чүгүлдү хушперин — Хакаскага, а хакас литератураның болган уран чүгүлдү хушперин Тывага өрттирген. Тыва дил кырынга хакас чөгээлчизлериниң шылууттериниң, раскаатарынын, шылериниң чыныдымы, Н. Доможаковтун «Ырак аалда» деп тоожу-ну үндүзээн.

«Улуг-Хем» алымаах хакас чөгээлчизлериниң шылууттериниң номер бүрүзүгө парлап турары биске өөрүнүчү. Мен хууда чылдым-на Тывага экон., чөгээлчизлер, номчуучулар телекөрүкчүлөр-биле ужурашкыр чалчылдым мен. Сөөлүгү уеде Украинга, Ортааым Азияга болган еске-даа черлерге чордум. Запорожье чорутууза ол хуораның бир кудумчузун ийи тоожун найралыгына тураскадып, «Хакасия» деп адап каан. А бистер Абакан-ның бир кудумчузун украин болган хакас улустарының найралыгына алар кылдыр «Запорожье» кудумчузу кылдыр адаанымысты чугаалаксым.

Чаржып турар ийи төрөл чонун найралыгына алар кылдыр Абаканга «Туниска» кудумчузу, а Кызылга «Хакасия» кудумчузун чүгө тургузу болбайт, бистиң литератураларының харылазынын амыс-аа калдыктарының аргам чүд деп болган чок-ла боланын келгилээр мен.

Остарбын 60 чыл өөңүчү бугуузууда тыва литератураның декаданын Хакаскага өрттирерин база планлап турар.

Бо таварытканы ажылап алган Тываның хоочун-даа, анык-даа чөгээлчизлериниң чөгээлчиз чедишкенинери күзээрин чепээрээр.



МОНРЕАЛЬ. СЭТА-ның тускай корреспондентилери

В. Байдашин, В. Боголюбов, Б. Буховцев) Олимпий оюннарының чөлчөгил программасында спорттук өң-не солун хевирлериниң бирөөзи — чык атлетика маргылазын эгелээн. Спорттук бо хевиринге кийиз-биле 37 комплект медальдар элериң мапал чыдар. Ычангап спорттук демсел шыгы болуру чугаажо.

ССРЗ-ниң шилдик компанданын кезигүү, Ленинград чурттуг Александр Барышников финалче кирер өрге дөш адро ооктаарынын маргылазынга чаа Олимпий рекордун тургускан. Ол адрону 21 метр 32 сантиметр тиракче ооктаан. ГДР-ниң спортчузу Марион Беккер коопс ооктаарынга база чаа Олимпий рекордун тургускан. Оң ооктаан коопсузун ирааны — 65 метр 14 сантиметр болган.

Гимнастиканың аңгы-аңгы хевирлеринге чемпион ат дөш

ЧИКИ АТЛЕТИКА—РЕКОРД-БИЛЕ ЭГЕЛЭЭН

болган маргылазын Олимпиадада көрүкчүлери болган кирежикчилери уруг сонуургал-биле көргөнөр. Маана Совет-Эвмелиниң шилдик компанданын кезигүү Николай Андрианов уруг спорттук чедишкенин болган.

Гимнастикага Монреаль Олимпиаданын туган чемпиону, Владимир хоорай чурттуг студент Николай Андрианов ол кезжө үш адын медальды чаалап алган. Ол Олимпиадада пинтизи-биле 4 адын, 2 мөңгүн болган бир хуер медальдарың эдилекчизи болган. Ычангап бистиң компанданың спортчузу Николай Андрианов алдарды совет гимнастар Виктор Чукарин, Борис Шахлин оларның талепти салгакчызы болган.

Николай Андриановтун компанда анык эштери Владимир Марченко биле Александр Дитятин олар гимнастиканың аңгы-аңгы хевирлеринге бир бир мөңгүн медальдарын чаалап алганнар. Мөңкөн Олимпиаданын туган чемпиону япон гимнаст Савао Като, оң компандаа эжи, гимнастикага делегей чемпиону чораш Михаил Пукхара болган венг спорттук Золтан Мадьяр олар бир-бир адын медальдарын ойнап алганнар.

Совет херөөжен баскетболстер Европаның болган делегейниң даш даспыр чемпиону атты сөөлүгү чылдарда хей удаа чаалап ап келген. Херөөжен баскетболстериниң маргылазы моон мурнунда Олимпий оюннарынын программасында кирбейн турган. Монреаль Олимпиаданын ателеп спорттук бо хевирин Олимпий оюннарынын программасында кирген.

Совет херөөжен баскетболстер спорттук бо хевиринге бирги Олимпий оюннарынын баштайгы ужуражылгаларында эгелеш арткы күштүгү көрүлүп, бодуну удуружылгаларын чигит-биле удуу ап турган. Июльдун 24-те ССРЗ-ниң баскетболстери бодуну кол удуружылгалары АКШ-тын компандасы-биле финал, америк баскетболстерини 112:77 саяга уткап, маргылада төмөндө-де Олимпий оюннарынын чемпиону деп бидик атты бүзүр-редия-биле чаалап алган.

Боодалга маргылазынын

бир хевирин — «манпал чорур хаван» адранын ССРЗ-ниң шилдик компанданын кезигүү Минек чурттуг, 30 харлыг Александр Газов 579 санын алган, Олимпий оюннарынын адын-медальн чаалап алган. Оң-биле кады делегей болган Олимпий рекордун тургускан. Газовтук компандаа эжи Александр Кедаров 576 санын аткан мөңгүн медальды, Польшаның спортчузу Ежи Грешинич хуер медальдарын чаалап алганнар.

Боксерларын финал мурнунда шилдик маргылазынга ССРЗ-ниң спортчулары Анатолий Волков, Александр Ткаченко, Валерий Лимисов олар арай чедишкил чок ойнап, финалда киржир өргөн чаалап ап шыдааннар. Бистиң 60 боксерларымыс ужуражылгаларын сөөлүгү минутааларында копка ойнап, күжүн сөөлүгө чедир шип хуваап шыдаан барган, удуружылгаларына сан талла-биле ойнактаннар.

Херөөжен спортчулар аргызы черин тузун халымынга Магдебург чурттуг техник Ангела Фойт шыларал, Олимпий оюннарынын адын

медальн бүзүрелдин-биле чаалап алган. Ол 6 метр 72 сантиметрин халаан. Америк спортчу Кэти Макмиллан 6 метр 66 сантиметрин халаан, мөңгүн, ССРЗ-ниң спортчузу Людмила Алфеева хуер медальдарын эдилекчилери болганнар.

Эр улустун 20 километр черге кылажына 23 харлыг мексикан Даниель Бастиста айткан хемчээлд 1 шах 24 минута 40 секундда эркет бирги чери элээн. Совет Эвмелиниң спортчузу, Мөңкөн Олимпиаданың чемпиону 40 харлыг Владимир Голубинич бо удааа чедик чери алган. Хоочун спортчу Владимир Голубинич моон-биле беш дугаар Олимпиадага киржип турары ол.

ЧУРУНТАРДА: Делегей болган Олимпий оюннарынын чемпиону чораш совет спортчу Владимир Голубинич Монреаль Олимпиаданың 20 километр черге кылажына чедик чери элээн (үстүдө); илүс спорттук бистиң шылар спортчуларымыс Валентин Манкин биле Владимир Акименко маргылада үзүндө (ортузунда), совет штангист Давид Ригерт (адаанда).



ОЛИМПИАДАНЫҢ ТЕХНИКТИГ ТҮҢНӨЛДӨРӨ

Сутга эштири. Херөөженер. 100 метрге брасс арга-биле эштиринге:

1. Ханелеро Аке (ГДР) — 1.11.16, 2. Любев Русанова (ССРЗ) — 1.13.04, 3. Марина Кошова (ССРЗ) — 1.13.30, 4. Карола Нитиче (ГДР) — 1.13.33, 5. Габриэль Аскама (ГФР) — 1.14.15, 6. Марина Юрчич (ССРЗ) — 1.14.17.

Эр улус. 200 метрге брасс арга-биле эштиринге:

1. Дэвид Уилки (Великобритания) — 2.15.11, (делегей болган олимпий оюннарынын рекорду), 2. Джон Хенкен (АКШ) — 2.17.26, 3. Рик Колла (АКШ) — 2.19.20, 4. Грэм Смит (Канада) — 2.19.42, 5. Чарльз Китинг (АКШ) — 2.20.79, 6. Арвидс Юзайтис (ССРЗ) — 2.22.22.

Эр улус. 100 метрге ооргал эштиринге: 1. Джон Набер (АКШ) — 1.59.19 (делегей болган олимпий оюннарынын рекорду), 2. Питер Рокка (АКШ) — 2.00.55, 3. Дэн Харриган (АКШ) — 2.01.35, 4. Марк Тоннелли (Австралия) — 2.03.17, 5. Марк Керри (Австралия) — 2.04.07, 6. Мирслав Ралько (Чехословакия).

Чини атлетика. Эр улус. Ядро оиттарынга: 1. Уло Байер (ГДР) — 21 метр 5 сантиметр, 2. Евгений Миронов (ССРЗ) — 21.03, 3. Александр Барышников (ССРЗ) — 21.00, 4. Аллан Фейербах (АКШ) — 20.55, 5. Ханс-Петер Гас

(ГДР) — 20.47, 6. Джозеф Кейс (Великобритания) — 20.36.

Эр улус. 100 метрге чарыш:

1. Хессли Кроуфорд (Гриинда болган тобого) — 10.06 секунда, 2. Дональд Квирри (Ямайка) — 10.08, 3. Валерий Воронин (ССРЗ) — 10.14, 4. Харви Гэвс (АКШ) — 10.19, 5. Гей Абрахамс (Пама) — 10.25, 6. Джон Джонс (АКШ) — 10.27.

Херөөженер. Ноопс ооктаары:

1. Рут Фукс (ГДР) — 65 метр 94 сантиметр (олимпий оюннарынын рекорду), 2. Мирион Беккер (ГФР) — 64.70, 3. Катт Шмидт (АКШ) — 63.96, 4. Жаклин Хайн (ГДР) — 63.84, 5. Сабина Зебровски (ГДР) — 63.08, 6. Светлана Бабич (ССРЗ) — 59.42, 7. Надежда Якубович (ССРЗ) — 59.16.

Массинист хүреш. Эң чини деңзи:

1. Алексей Шумаков (ССРЗ), 2. Георг Бергану (Румыния), 3. Стефан Ангелов (Болгария), 4. Номте Мориза (Япония), 5. Дитмар Хинд (ГДР), 6. Митчел Кавасаки (Канада).

52 килограмм деңзиге:

1. Виталий Константинов (ССРЗ), 2. Нису Гинга (Румыния), 3. Конширо Хиризма

(Япония), 4. Рольф Браус (ГФР), 5. Лайон Рай (Венгрия), 6. Морад-Али Ширали (Иран).

57 килограмм чедир деңзиге:

1. Перт Ускола (Финляндия), 2. Иван Фритиг (Югославия), 3. Фархад Мустафин (ССРЗ), 4. Номте Суга (Япония), 5. Михай Ботила (Румыния), 6. Брасмир Стефанов (Болгария).

62 килограмм деңзиге:

1. Казимеж Лимень (Польша), 2. Нельсон Давидян (ССРЗ), 3. Ласло Реци (Венгрия), 4. Терукио Малхара (Япония), 5. Пон Паун (Румыния), 6. Пекка Хельт (Финляндия).

62 килограмм чедир деңзиге:

1. Сурен Налбандян (ССРЗ), 2. Стефан Руту (Румыния), 3. Хайнц-Хельмут Велит (ГДР), 4. Ларс Шельд (Швеция), 5. Андрей Супов (Польша), 6. Манфред Шендлер (ГФР).

74 килограмм чедир деңзиге:

1. Анатолий Быков (ССРЗ), 2. Витеслав Маха (Чехословакия), 3. Карл-Хайнц Эбинг (ГФР), 4. Микко Хунтола (Финляндия), 5. Клаус-Дитер Гопфарт (ГДР), 6. Георг Чиботару (Румыния).

82 килограмм чедир деңзиге:

1. Момир Петкович (Югославия).

МОСКВАДА ДЕЛГЕЛГЕ

Москвада курүвүң астрада театрының фойесинде РСФСР-ниң Чурукчулар эвмелиниң организациязы «Россия Федерациянының автономнуг республикаларының чурукчуларының ажилдары» деп делгедө ажытылган.

Ында үжөн чурукчуларын үстүгү бугу-биле чураш пиндик ажилдары кирген. Олар боттарынын ажилдарында чер-чуртуну күш-ажыкчы кижилерин, оларны тургузукчу, чазыкчы күш-ажыкчының түннелдерин, төрөөн чериниң чараш-казын алтап-йоргоген. Делегетде РСФСР-ниң алдарлыг чурукчузу, Тыва АССР-ниң культуразынын болган уран чүлүвүн алдарыг ажилдакчы С. Б. Лавинский «М. Черинин портрет», «Хемчик» деп ажилдары база кирген, көрүкчүлериниң кичөөнгейин хаара туткан.

Москвада болган делегетин аажок сонуургал турар болган көрүкчүлери дегенде хей чүлүдери бижип турар. Ында чурук чөгээлчиз кижилериниң эстетика талазында чагай сандарыг боюн, хей боддарынын хайындарыг кидир болган кижилер оортан өөрүшкүгү үнүп чорур.

Ычангага Тыва АССР-ниң чурукчуларына көрүкчүлери өөрүшкүгү база-ла илгерилеп турар. Ычангап моон сонгаар улам уруг чөгээлчиз чедишкенин болурун оларга күзеп каар бис.

Н. КОЦЕННОВА,
Москва.

Чаа чурттакчылар



ЛИТВА ССР. Республиканың арыларында зублар чурттай берген. Литваның дубтуз арыларында чаа чурттай берген зублар 30 баш четкен.

Элээн каш чылдарын мурнунда Прионкс-терраса заповеднигинде баштайгы зубларны Литвага экилген.

Зубларын баш санын натап тургузары эртеме болган ажил-агыга уруг умур-дузалыг. Оларны тускай ажил-агыг өстүрүп турар.

Зубларны экил өстүргөн чорук республиканың дикт амытаннарын байлашыдарынын калбан программасы-биле холбашан. Амыс уеде оң девискээринде кундуастар, чагай сынынар, фазаннар... бар. Он-он заповедниктерде, заказниктерде аккар болган куштар ыканышты камгалалды алган.

ЧУРУНТА: Паневежскийн дубтуз арында зублар.

(СЭТА-ның фотохрониказы).

каштарыга — 24—29 градус изир.

Кызылга шокар булуттаар, чагбас. Барыны чүг улаанышшынын хаттыг дүргөви секундда 3—7 метр чедер. Агарын температурасы 24—26 градус изир.

Бөгүн республикага бүрсеп, аязар. Барыны чүг улаанышшынын хаттыг дүргөви секундда 3—7 метр чедер. Агарын температурасы 24—26 градус изир.

Мергелдейниң булуңу ЧУРТТАКЧЫЛАР НЕГЕП ТУР

Барыны-Хемчик районунда Кызылга чагайыг каалама орук-биле хап орган, Чөөн-Хемчик районда Чыраа-Бажы суурунуң чону канчаар чурттап турар өрес, ам бир көрүңүр-дир дөш ичаар дөвө эгел, тутуш чыда бердим. Чонда чүү боор, манпай көлүг, бай-байлап чурттап тур. Ынчаа-даа сеткилме таарышпас бир-ле чүү бар болду. Суурнуң чурттакчылары база мени коруп каапкан, дөвө-ран маңагыш келген хому-далын чугаалап турдулар. Олар «ол хомудалы» «Шн» соауунуң арынга бижирин менден дилээн чү

ве. Ол кандай хомудал боор деп номчуучулар четтикпейн мапал олтурар шыкан.

Бирезде, каш чыл бурунга суурга антека ажыткан, чон амыр, магадан турган, а 1975 чылдың эгизинде эгел ол антека ажыдаастаан. Чыдагыны бидикмес. Ийде, 30 орунтуг устак эзилетин бар, оу сөөлүгү үш чыл иштинде эскөр ажылап, бир болза алаа районун бүтү суурларын диктеридан араан кижилерин, бир болза туберкулезтан араан, азы кандай бир еске ачылган араал кижилерин чып окээр. Ужуру болза бо арыглардан араан кижилерин эмирер тус-

кай черлерин болур ужуру-дуга болгай. А устак эзилетин биске чере ажыда-настаан.

Бо таварытканы чамдык даргаларга (аттарын адаас мен) чамгыс эвес катан хомудалды чурттагыч хон кирип турган, а даргалар эзилге устактуг каала-ла турган. Ол алааш-ам үш чыл чедип турар, ычангап чонунд ол негеделин улам хей кижилерге чарлап, солун арынга бижип үлдүрүм. Бо негеделин туюлуга чедип турган, эзилге устактуг катан тургузуу боорин суурнуң чурттакчылары дилеп турар.

М. НИДИРЗШ.

ӨӨРЕНИРИНЧЕ ЧАЛАЛГА

Тыва респотребсоюз чурттуг кооператив талазы-биле дараазында өөредилге черлеринге өөренирин күзээриниң чалап, чыып турар:

1. Совет кооператив садымны Новосибирскде институтунга (шуут өөренер болган кирип өөренир салбырларынга).

2. Красноярскийн кооператив техникумунга (шуут өөрениринге — 10 класс доосканнарын, кирип өөрениринге — 8 болган 10 класс доосканнарын).

3. Иркутскийн аңымыр-өлүк техникумунга (шуут болган кирип өөрениринге 8 болган 10 класс доос-

каннарын).

4. Читаның кооператив техникумунга (шуут болган кирип өөрениринге 8 болган 10 класс доосканнарын).

5. Улан-Удэниң кооператив техникумунга (8 болган 10 класс доосканнарын).

Документилерин бо чылдың август 1-ге чедир хүлээп алгыр, ук документилерин Тыва респотребсоюзу кадр килдиз хүлээп алгыр, адреси: Кызыл хоорай, Шетинкин-Кравченко кудумчузу, № 31, Телефон № 2-27-24.

КАДР КИЛДИЗИ.

Телевидение

ИЮЛЬ 27-ДЕ

МОСКВАДА

10.40—«Чай». Рассказтар болган шүдүктөр.

11.00—Медведь.

11.10—«Селестин оол» деп чол серьялгы өңүт төлөшкенин, баштайгы көрүкчүлери. 7-ге серьялгы.

11.35—«Арипка». Урал-чечен филм.

13.00—XXI чайгы Олимпий оюннарында. Өңүт.

15.00—15.10—Чалбар.

15.10—«Классикат» симфония. Өңүт филм-балет.

15.25—«Хундуску селаска ийи билет». Урал-чечен филм.

17.00—«Ев». Информастыг программа.

КЫЗЫЛДА

17.30—Тываның телевидение болган радиодамчылыгга комитетиниң симфония оекстриниң концерти.

МОСКВАДА

18.00—XXI чайгы Олимпий оюннарында. Өңүт.

20.00—Медведь.

20.30—Телемелдөөр.

20.45—«Хой-мөңгү амыдыралың экирем». Дашы-дылга.

21.15—Телемелдөөр.

МОСКВАДА

21.25—«Хундуску селаска ийи билет». Урал-чечен филм.